

Akademický rok: 2018/19

Diplomová práce – posudek oponenta

Jméno a příjmení studenta: **BcA. Tomáš Plachký**

Název práce: ***Kulturní krajina***

Slovní hodnocení:

S Tomášem Plachkým jsem se potkala v Praze ráno po té, co konečně ustaly plameny nad katedrálou Notre-Dame v Paříži. Smutek nad nenahraditelnou zkázou a radost z toho, že nelehla popelem celá, vyústily v rozpravu o uvědomění si stále rostoucí fatální pomíjivosti historických hodnot. Jedna z dílčích instalací Tomášovy diplomové práce tak bude právem věnována této kulturní památce.

Podobně jako jeho bakalářská práce *Konvekce / Konvence* (2017), kdy nechal v instalaci rozeznít zvony z „neznámého zdroje“ každou celou hodinu, aby se tak postupně v našich představách zhmotňovala představa výroku: „*Při každém zvonění menhir ke kostelu postoupí o jeden krok, až k němu dojde, nastane konec světa,*“ tak i v instalaci, věnované této katedrále, plánuje nenásilně ale zcela přesně poukázat na aktuální společensko-politické dění.

Vzhledem k nastavenému systému, kdy ještě není možno shlédnout finální instalaci v galerii SOLO offspace, píši úvahu o vystaveném díle teoreticky, opíraje se o myšlení a realizace Plachkého minulých projektů, v kterých již můžeme vypozařovat osobitý přístup či „rukopis“. Rukopis zmiňuji zejména proto, že jedna z jeho nedávných prací (*Mikulovská stezka*, 2017) realizovaných na uměleckém sympoziu v Mikulově (kde jsme se jako účastníci potkali), se týkala znovuobjevení a oživení staré vinařské stezky, jejíž značení bylo nutno manuálně štětcem a barvou citlivě zrestaurovat. Žádná šablona či unifikovaný sprej, ale autentická ruční práce – to jsou mimo jiné přístupy, které Tomáš přebírá pro další své realizace.

Novodobé menhiry je téma, rozpínající se od dávných dob v dějinách lidstva, kdy vztyčený kámen byl symbolem propojení nebe a země, až po současný městský veřejný prostor (tzv. „brněnský falus“, citovaný v jeho předchozí seminární práci). Vedle tohoto symbolu je představena jeskyně, která bývá chápána též jako symbol ženské energie (fotografie Býčí skály), která je však nyní veřejnosti dlouhodobě zcela nepřístupná. Je zřejmé, že těmito motivy Plachký ať již skrytě nebo zjevně komentuje širší, vrstevnatější témata, podobně jako v instalaci s dvanácti menhiry.

Tomáš si všímá různých zajímavých momentů, například že zlaté hvězdy na modrém pozadí na vlajce Evropské unie neodpovídají členským zemím, jak bývá mylně zmiňováno, ale překvapivě hvězdám mariánské ikonografie - Panně Marii, zobrazované v 12. kapitole biblické knihy *Zjevení* s 12 hvězdami kolem její hlavy. Kromě politického tématu tak zde záhy vyvstává silný náboženský odkaz. (Symbolika víry – též fotografie bezdomovce s náhodným sloupcem světla). Soustředíme-li se dále, je nám jasné, že překvapivě nazelenalé základny 12 menhirů, zastupujících zmiňované hvězdy, vznikla cíleným smícháním žlutých a modrých pigmentů. Plachký zde nenápadně cílí na aktuální otázky ekologie jako celospolečenského a mezinárodního problému. Příklad je jednoduchý, ale posléze jasný a čitelný. Podobné rozšířené čtení nabízejí i další Tomášovy instalace, které budou součástí celku, ohraničeného či spíše provázaného modelací velurové tkaniny. Tato technická tkanina, běžně užívaná jako fotografické pozadí, zde však hraje další roli, a to ve vztahu k mapě krajiny. Do jaké míry bude zmiňovaný záměr použit, není v tuto chvíli zřejmé, avšak zůstal-li by na pomezí „nedorečenosti“ tak domnívám se, že byl by to opět Tomášův záměr. Mapu krajiny v takovém měřítku je totiž ideální shlédnout shora, což prezentace v galerijním prostoru neumožňuje (spíše mimo něj, též ironicky z podstaty názvu galerie SOLO offspace) a spoléhá se tak na divákovu představivost.

Takovéto momenty na Tomášově práci upřednostňuji - je mi sympatické, když jsou vazby naznačeny, ale nedorečeny, zbývá zamyslet se, pozorovat, naslouchat a pátrat.

„Připomeneme-li si, že ‘přítomnost‘ prostoru má svůj počátek v jeho hranicích, pochopíme, jaký význam má pro zúžený prostor *silueta* ‘stěn’, které ho vymezují...Charakter krajiny se projevuje jako silueta proti nebi, jednou něžně zvlněná, jindy rozeklaná a divoká.“ (Norberg-Schulz, 2010, s. 40)

V Plachkého práci vyvstává zájem o *kulturní krajinu* jako fenomén, který mezi dalšími jevy upřednostňuje krajinu přetvořenou člověkem v kulturní celek, před *umělými místy*, kde člověk zapomněl respektovat půdu, horizont a nebe v jistém souladu (přeneseně též s podlahou, stěnami a stropem). Tato jednoduchá strukturální podobnost má základní význam pro vztah mezi přírodními, a člověkem vytvořenými místy.

I když autor opírá svou práci o autentický osobní prožitek a nikoliv pouze o nastudované reprezentace skutečnosti, s cílem lépe porozumět procesům, které utvářely symboliku krajiny a kulturních archetypů v minulosti, má zkušenosti z mícháním vlastních barev (tzn., dbá na fyzickou zkušenost s materiálem atd.), oceňuji, že autor přesto pracuje s aktuálními technickými prostředky a médii (video, velurové pozadí, led osvětlení atd.)

Vybrané téma a jeho uchopení v rámci diplomové práce považuji za zdařilé. Tomáš Plachký vychází z postřehů, které můžeme identifikovat jako osobní či lokální, avšak způsobem, jakým je nabízí divákovi, je dokáže transformovat ve vrstevnatá témata širšího záběru. Globální významy jsou pospolu drženy pevnou nití počátečního autentického prožitku, který se tak přenáší na diváka. Tento přístup považuji za nosný.

Otázky k rozpravě:

Vaši práci v principu považuji spíše za kladení otázek, které se nabízejí divákovi namísto odpovědí. Mezi subjektivním a objektivním výrazem spatřuji zvláštní napětí.

Do jaké míry pracujete intuitivně a předkládáte subjektivní postřehy bez kritiky, a do jaké míry považujete předložené dílčí prvky (fotografie, objekty) za objektivní a cílený kritický komentář?

Dále by mě v této souvislosti zajímalo, jak bude finální výstup *Ekofakt* dokumentován, aby mohl být v budoucnu Vámi nebo někým jiným využit k další práci?

Závěrečné hodnocení:

Práci *Kulturní krajina* doporučuji k obhajobě

Návrh klasifikace:

A

Posudek vypracoval(a):

MgA. Alena Kotzmannová, PhD.

Datum: V Praze, 30. 4. 2019